

קובץ

האור לחיים

שנה רביעית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת בלק תשפ"א

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
21:21	20:25	19:34*	י-ם
21:18	20:23	19:31	ת"א
21:22	20:26	19:35	חיפה
21:18	20:22	19:31	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:14

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: **02-5000455** **058-321-3565**

052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת בלק תשפ"א

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריד" - חומש במדבר

1 המלכת בלק - צורך השעה

פניני אור החיים הקדוש:

4 כוונת בלעם היתה לקללם

פרשה למעשה:

11 לבלעם היה כוח לקלל ולא לברך

12 מדוע לא אסר עליו ללכת?

14 לא מדובשך ולא מעוקצך

16 האתון תזכה לנבואה - לא אתה!

17 איש רע עין

18 הכוונה משפיעה על המעשים

21 ברוך המבדיל בין קודש לחול

22 הלהיטות של בלעם לקלל

23 רק את אשר אשים בפוך

24 הנביאות שלך ממני היא ומכוחי

המלכת בלק - צורך השעה

פחד ומורא מעם ישראל.

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
יִשְׂרָאֵל לְאֹמְרָיו... וּבְלָק בֶּן צְפוּר מֶלֶךְ
לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא (במדבר כב, ב-ד).

ויש אומרים, כי בלק מכשף גדול היה,
אף יותר מבלעם, והיה עושה את
כשפיו על ידי ציפור. הציפור הזו היא
ה"ידעוני" המוזכר
בתורה. על ידה ראה
וידע את אשר קורה
בריחוק מקום ואת
אשר יקרה בריחוק
זמן.

הדבר נרמז בפסוק:
"וירא בלק בן צפור".
מדוע נאמר 'וירא',
לשון ראייה, היה לו
לומר 'וישמע'?

אלא רמז הכתוב
על ראייתו של בלק
על ידי אותה ציפור של כישוף: "וירא
בלק", איך ראה? על ידי "ציפור".
ואמר "בן ציפור", כי הציפור היתה

חז"ל (במדבר רבה כ, ד) אמרו, כי בלק
היה מנסיכי מדין, ומחמת מוראם
של מואב מפני עם
ישראל מינהו מואב
למלך עליהם.

דבר זה תמוה מאוד,
ממתי אומה ממליכה
על עצמה מלך מאומה
אחרת?

אלא - אומר ה"אור
החיים" הקדוש - הכל
נעשה מן השמים,
כחלק מההשגחה
האלוקית על עם
ישראל.

השר של מעלה של מדין ידע את
אשר עתידים ישראל לעשות למדין,
והוא עורר אצל בלק - נסיך מדין -

"המלכתו של

בלק למלך

במואב היתה

זמנית בלבד,

צורך השעה"

דבר זה נרמזו בלשון הכתוב: "ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא". ויש לדקדק, מה הכוונה "מלך למואב", היה לו לומר 'מלך מואב'? ומהו שהדגיש "בעת ההיא"?

אלא, שבלק בתחילה לא היה מלך ואף לא היה ראוי לכך, כיון שלא היה מואבי אלא מנסיכי מדין.

רק לאחר מותו של סיחון, כאשר אנשי מואב חששו מפני בני ישראל, הם השלימו עם מדין, והמליכו עליהם את בלק שהיה ראש נסיכי מדין.

שמו האמיתי היה 'צור', ובתו 'כזבי', היא זו שהחטיאה את זמרי בן סלוא.

המלכתו של בלק למלך היתה זמנית בלבד, 'צורך השעה', שהרי רואים אנו כי הוא שב לאחר מכן למדין, וכאשר נלחמו בני ישראל עם מדין מספרת

לו לאב ולקצין, כי ממנה קיבל את ידיעותיו.

הציפור הזו היתה מגלה לבלק את העתידות, וממנה ידע שעתידים ישראל להילחם במדין ולאבדם.

וכשראה "את כל אשר עשה ישראל לאמורי" - התמלא פחד ומורא, בראותו את תוקפם וגבורתם של ישראל. חשב בלק בליבו: אם עם ישראל הכניעו את האמוריים, המעצמה הכי חזקה בעולם, מי יודע מה צפוי לנו, המדינים...

הלך בלק וסיפר על כך למואב.

מואב התפעלו מכוחו של בלק לצפות את העתידות, והחליטו למנותו למלך עליהם.

לעילוי נשמת

ר' רחמים שמואלי בן מרים יפת ז"ל

ובגמרא (סנהדרין קה ע"א) הובא על כך משל לשני כלבים שהתקוטטו זה עם זה, לפתע ראו זאב מתקרב, בבת אחת חדלו להתקוטט ביניהם וביחד הניסו את הזאב.

מה קרה?

לא שהכלבים נעשו אוהבים זה לזה. האיבה עודנה קיימת. אלא שהם יודעים שאם ימשיכו להתקוטטות ביניהם, יבוא הזאב ויטרוף את האחד ואחריו את השני. לא כן אם יאחדו כוחות מול האויב המשותף - יש סיכוי שהזאב יירתע מהם וינזק על נפשו, וכך שניהם יינצלו מפניו.

מואב ומדין התקוטטו ביניהם, אבל ברגע שהרגישו מאוימים על ידי עם ישראל, הבינו שעליהם לשים בצד את העוינות שביניהם ולאחד כוחות מול עם ישראל.

התורה (לקמן לא, ח): "וְאֵת מְלֹכֵי מִדְיָן הִרְגוּ עַל חַלְלֵיהֶם אֵת אָוִי וְאֵת רָקֶם וְאֵת צֹר וְאֵת חֹר וְאֵת רְבֵעַ חַמְשֵׁת מְלֹכֵי מִדְיָן". הרי ש'צור' הוא 'בלק', שב למדין ונהרג במלחמה עם ישראל.

לכן הדגיש הכתוב "וּבָלַק בֶּן צְפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא", ללמדנו כי המלכתו של בלק היתה רק 'בעת ההיא', ולאחר מכן שב לארצו.

נמצא אפוא ששורש הפחד מעם ישראל התחיל מבלק, וממנו עבר הפחד גם אל מואב, אשר מינוהו למלך עליהם.

פירש רש"י (שם כב, ד): "והלא מעולם היו שונאים זה את זה, שנאמר (בראשית לו, לה) 'המכה את מדין בשדה מואב', שבאו מדין על מואב למלחמה? אלא מיראתן של ישראל עשו שלום ביניהם".

כוונת בלעם היתה לקללם

ובישיבות הקדושות והטהורות, ושקועים כל ימיהם בתורה ובלמודה, כדי לזכות ללמד לבני יהודה קשת, ללמד מלחמתה של תורה.

מה טובו אהליך יעקב משפנתיה ישראל (במדבר כד, ה).

מבאר רבנו ה"אור החיים" הקדוש וזו לשונו:

"מה טובו אהליך, פירוש: לפי שיש בישראל כת שקובעים עיתים לתורה, וכת שעוסקים בה יתד התקועה, כנגד בעלי עיתים אמר 'מה טובו אהליך יעקב' כאוהל זה שאינו קבוע, וכנגד כת התקועה אמר 'משכנותיך ישראל'".

ביאור הדברים:

תיבת 'אהליך' היא כנגד אדם הבא לבית הכנסת בבוקר, מתפלל והולך לעמל יומו, ולקראת ערב הוא חוזר לתפילה ולימוד.

זוהי בחינת 'אהליך', כאוהל עראי שנוטים אותו לזמן קצר.

לעומת זאת ישנם 'משכנותיך ישראל' אשר אלו הם תלמידי החכמים הקובעים את מושבם בבתי המדרשות

והנה כאשר מתבוננים בברכות הנפלאות בהן בירך בלעם הרשע את עם ישראל, עולה הפליאה:

כיצד זה יצאו מפה טמא מילים כה קדושים, מייסדי התפילות, מצאו לנכון לקבוע את הדברים ביסודות התפילה ולהורות לילדי ישראל הטהורים לפתוח את פיהם בתפילה: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל".

אומנם כבר אמרו חז"ל (סנהדרין קה ע"ב): "וישם דבר בפי בלעם... אמר רבי יוחנן: מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בליבו.

ביקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות

לו: 'כל מה שביקשת בתוך דבריך, שהם בעצם קללות הנראות כלפי חוץ כברכות - הכל יתקיים במשך הדורות, מלבד שני הדברים הללו - בתי הכנסיות והישיבות הקדושות, שאותם לא תוכל לעקור מעם ישראל לעולם!'

בשנות השואה הנוראה שעברה על עם ישראל, הדבר הראשון שעשו הנאצים הארורים ימ"ש כשהגיעו למקום מסוים ובאו להשמיד את ישראל, היה להעלות באש את בתי הכנסת, להוציא את ספרי תורה מהיכליהם ולשרוף אותם לעיני כולם ברחובה של עיר.

ב'ליל הבדולח' נשרפו אלף בתי כנסיות בלילה אחד!

ובתי מדרשות - 'מה טובו אוהליך יעקב'; לא תשרה שכינה עליהם - 'ומשכנותיך ישראל' וכו'. אמר רבי אבא בר כהנא: כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, שנאמר: 'וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֵת הַקְּלָלָה לְבִרְכָהּ כִּי אֶהְיֶה ה' אֱלֹהֵיךָ, קללה [אחת יהפוך ה' לברכה] ולא קללות".

הרי לנו, כי כל ברכה שיצאה מפי בלעם הרשע העידה על רצונו לקלל את ישראל באותו ענין. וכיון שבלעם הרשע ביקש לקלל את ישראל, שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, הוא אמר: "מַה טֹבוֹ אֶהְיֶה יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל".

בלעם הרשע ביקש ששני הדברים הללו - בתי הכנסת והישיבות הקדושות - יעקרו מן העולם. אבל הקב"ה אמר

גם בימינו, ישנם החושבים שיעלה בידם, חלילה, לעקור את הישיבות הקדושות.

אולם מחשבתם הרעה לעולם לא תתגשם, והישיבות הקדושות ימשיכו לתפקד כתיקונן לעולם.

רבים עמדו ונלחמו לבטלם, ולא ידעו כי העוצמה האדירה של האומה היהודית, וכל עמידתו האיתנה של עם ישראל נובעת מהישיבות הקדושות, אשר משם תצא תורה, משם תצא הוראה, משם תצא יראת ה' טהורה!

מעט בריאתו של העם היהודי, לא הצליחו להחריב את הישיבות, בתי המדרשות ותלמידי החכמים המעמידים את עם ישראל ומחזקים ומחסנים אותו כדי שחם ושלום לא יתבולל בין האומות.

תלמידי החכמים הם אלו שיושבים ובוחנים את מי לצרף לכרם ישראל, וזאת כדי שהאומה היהודית תישאר זכה ונקייה בשלמותה.

מדוע היה כל כך חשוב לרשעים לאבד את בתי הכנסיות? הרי הם יכלו להותיר אותם עבורם לשימושים אחרים!?

התשובה היא שגם הם ברשעותם הרבה הבינו כי מה שמעמיד את עם ישראל אלו בתי הכנסיות ובתי המדרשות, שבהם עמלים בתורה הקדושה!

לפיכך הם הזדרזו להעלותם באש! כמו כן, בכל מקום אליו הגיעו הנאצים, הם הלכו ותפסו בראשונה את גדולי ישראל, כיון שהם ידעו כי הרבנים לומדי התורה הם המעמידים את האומה היהודית על תילה.

הגרמנים הארורים הלכו ממקום למקום וחיפשו איפה יש עדיין תורה, כי הם הבינו שאם יעלה בידם לעקור חלילה את התורה, אין קיום לעם ישראל. כפי עצתו של בלעם הרשע שאמר: "מה טובו אהליך יעקב משכנותך ישראל", ובעצם ביקש לעקור את התורה ובעקבותיה את עם ישראל.

ביקש שלא יהיו להם כרמים ויין, זיתים ושמן, אך תחת זאת אמר: "פִּגְנַת עֲלֵי נֶהָר" (שם), שיהיו להם כרמים ומטעי זיתים הסמוכים לנהר ומוציאים גפנים וזיתים משובחים.

ביקש שלא יהיה ריחם נודף מן המצוות, אך תחת זאת אמר: "פִּאֲהָלִים נִטַּע ה'" (שם), דהיינו כ'אהלים' שהם מין תבלין בעל ניחוח ערב ונפלא, שהוא משל לריח המצוות הנוסך חן על האדם המקיים את רצון ה' באהבה ובחפץ לב.

ביקש שלא יקומו להם מלכים בעלי קומה, אך תחת זאת אמר: "פִּאֲרָזִים עֲלֵי מַיִם" (שם), דהיינו שמלכיהם ידמו לארז הגדל על יד המים, שהוא גבוה ובעל קומה.

אומנם כל אחד מאיתנו מעוניין שעם ישראל יתרבה ויתעצם, כדי שלא נגיע חס וחלילה למצב שהישמעאלים יתרבו יותר מאיתנו, אבל עם זאת עלינו לקבל לעם ישראל רק את אלו הנעשים יהודים אמיתיים על פי התורה הקדושה.

בלעם הרשע ביקש לקלל את ישראל שלא תשרה שכינה עליהם, אך תחת זאת שם ה' בפיו לומר: "מִשְׁפְּנֹתַיִךְ יִשְׂרָאֵל", 'משכנותך' מלשון 'שכינה'. ביקש שלא תימשך מלכותם, אך תחת זאת אמר: "פִּנְחָלִים נָטְיוּ" (במדבר כד ו), שמלכותם תימשך כנחל הממשיך וזורם ללא הפסקה.

המדרשות מישראל.

כדי להמחיש מה הן ברכותיו של אותו רשע, שבירך את ישראל והתכוון לקללה, נביא את המעשה הבא:

אדם אחד ניהל מסעדה יחד עם רעייתו.

היתה זו מסעדה יוקרתית שהגישה לסועדים בה מאכלים משובחים מכל מטעמי עולם.

שמש של המאכלים אשר הוגשו בין כתלי המסעדה יצא לתהילה, ואנשים רבים היו באים לאכול במקום.

דא עקא, שהבעל ורעייתו, בעלי המסעדה, היו מתקוטטים ומקללים אחד את השני ללא הרף. לאט לאט החלו האנשים להדיר את רגליהם מהמסעדה ומצבם הכלכלי של בני הזוג הלך והתדרדר.

ישבו האישי ואשתו ודנו בדבר, מדוע חדלו הלקוחות לפקוד את המקום.

שאלו כמה אנשים וקיבלו את התשובה כי הסועדים לא יכולים

ביקש שלא יהיה להם מלך בן מלך, אלא בכל פעם תיגדע השושלת ויקום מלך זר, ותחת זאת אמר: "יָגַל מַיִם מִדְּלִי" (שם ז), שכפי שאדם דולה מים בכל פעם מאותה באר שוקקת, כך מלכות ישראל תימשך תמיד מאותה השושלת.

ביקש שלא תהא מלכותם שולטת באומות, אך תחת זאת אמר: "וְזָרְעוּ בְּמַיִם רַבִּים" (שם), כלומר שזרע המלוכה ימשול במלכויות רבות.

ביקש שלא תהא מלכותם עזה ושיהיו מושפלים מול האומות. ותחת זאת אמר: "וַיָּרֶם מַאֲגַג מִלְּפִי" (שם), שמלכות ישראל תהיה מרוממת על העמים.

ביקש שלא תהא אימת מלכותם על האומות, ותחת זאת אמר: "וְתַנְשֵׂא מַלְכָתוֹ" (שם).

וכל ברכות בלעם אשר ניתנו מן השפה ולחוץ הפכו בסופו של דבר לקללה, מלבד ברכת "מֵה טָבוּ אֱהָלֶיךָ יַעֲקֹב", שנותרה בעינה. ועל כן עד ימינו אנו אי אפשר לעקור את בתי הכנסיות ובתי

כשתבקשי לקלל שיקטעו הרגליים,
תאמרי 'שיתברכו רגליך'. וכן על זו
הדרך. כך נברך אחד את השני ונתכוון
לקללה וכל הלקוחות ישובו לאכול
במסעדתנו..."

ואכן, בני הזוג נהגו על פי התחבולה
שהגו.

אנשים היו יושבים ואוכלים ותוך כדי
כך הבעל היה שואג לעבר רעייתו:
"איפה המזלגות, לא שמת על
השולחן?! שיתברכו לך הרגלים, אמן
כן יהי רצון!" והיא אומרת לו: "הנה שם
מתחת לצלחת יש מזלגות, שיתברכו
לך העיניים, אמן כן יהי רצון!"... וכך
העסק חזר לתפקד, כשהבעל ורעייתו
'מברכים' אחד את השני ומתכוונים
לחרף ולגדף.

אך לא לאורך זמן, הלקוחות שמעולם

לסבול את הקללות המוטחות במקום,
האוכל עומד להם בגרון ולכן אינם
מגיעים יותר לאכול במסעדה...

אמר הבעל לאשתו: "את רואה? בגלל
שאת מקללת הלקוחות לא באים!"

"וכי אתה לא מקלל, הרי גם אתה
מקלל!" הטיחה בו האשה.

"את יודעת מה?" הציע הבעל, "בואי
ונעשה שביתת נשק כדי שאנשים
יחזרו לאכול למסעדה!"

"אבל אני לא יכולה שלא לקלל אותך!"

"מניין אם כן תהיה לנו פרנסה!?"

בסוף אמר הבעל לרעייתו: "בואי
נעשה תחבולה: כשאת רוצה לקלל
אותי, תקללי באופן כזה שלא יובן
לנוכחים. כשתרצי לאחל לי שישתתמו
העיניים, תגידי 'שיתברכו עיניך'.

כשבעצם כוונתו היתה לומר שזה הרע הגדול ביותר בעולם.

הוא ראה בית כנסת פורח משגשג, עם תפילות מעומק הלב, ולא יכול היה לסבול זאת וקילל.

אך ה' יתברך הפך את מחשבתו לטובה וקבע ששום אדם בעולם לא יוכל לנגוע לרעה בישיבות הקדושות ובלומדי התורה.

לא שמעו ברכות בכעס ובעוצמת קול כזו, כבר הבינו שאלו קללות במסכה של ברכות...

כה היו ברכותיו של בלעם הרשע. הוא הסתכל על בתי המדרשות ועל הישיבות הקדושות אשר עולות ומשגשגות, ועיניו היו רואות כלות, הוא לא יכול היה לסבול זאת. לכן אמר: "מה טובו אוהליך יעקב",

לעילוי נשמת

רחל בת נג'מה כוכבה ז"ל

לבלעם היה כוח לקלל ולא לברך

עצמו, לרמותו כי הוא הסובב.

כלומר, לבלעם כלל לא היה כוח לברך. כל ברכותיו לא היו אלא על דברים שממילא היו עתידים לקרות. לכן אומר הפסוק: "אשר תברך מבורך". לא בירך בלעם שום אדם אלא במה שכבר נתברך.

כל מה שנתן הקב"ה רוח הקודש לבלעם, לא היה אלא כדי שלא לתת פתחון פה לאומות, שלא יוכלו לומר: אילו נתת לנו נביאים שיורו לנו דרך כמו שנתת לישראל, היינו עושים רצונך, כעם ישראל.

אך בלעם - חכם להרע היה, וכל כוחו בקללה.

ומה שראינו שבירך את ישראל אומרים רבותינו ז"ל (סנהדרין קה ע"ב) כי מברכותיו של אותו רשע רואים שרצה לקללם ורק בעל כורחו בירכם. וגם ברכות אלה נהפכו לקללות, ובשל עצתו של בלעם להחטיא את ישראל מתו עשרים וארבע אלף מהם בעוונם.

פִּי יִדְעֵתִי אֵת אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבָרֵךְ וְאֲשֶׁר תִּנְאָר יוֹאֵר (במדבר כב, 1).

במילים אלו ישנה הדגשה מיוחדת המבהירה את כל עניין ברכותיו וקללותיו של בלעם הרשע:

"אשר תאור - יואר [לשון עתיד]". מי שבלעם מקללו - הופך למקולל בעקבות הקללה.

ומה באשר למי שמתברך על ידו? "אשר תברך - מבורך [לשון הווה]". הוא מבורך כבר בשעת הברכה!

לבלעם - אומר ה"אור החיים" הקדוש - היתה עין רעה, ולא יכול היה אלא לקלל.

כשהיה רואה באצטגנינות שפלוני יעלה לגדולה וכדומה, היה מערים ומברכו, וכשמגיע הדבר ומתברך - חושב שברכתו של בלעם גרמה, ולא כן הוא אלא מזלו גרם.

וכמו כן עשה לבלק, שראה בכוכבו שעתיד למלוך במואב וברכו בדבר

מדוע לא אסר עלינו ללכת?

התיר לי בשום פנים ואופן להתלוות לשרי מואב, מפאת כוח קללותיי החזקות!

לעומת זאת, אם הקב"ה היה מניח לבלעם ללכת עם שרי מואב לאלתר, הוא היה מתפאר ואומר כי הוא בן חורין לחלוטין ואפילו הקב"ה לא יכול לשלוט בו חלילה. וראיה לדבר שהוא נתן לו ללכת כדי לקלל את ישראל.

על כן סיבב הקב"ה את העניין בצורה כזאת ואמר לבלעם: "לא תִּלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָדָר אֶת הָעָם פִּי בְרוּךְ הוּא", וזאת למען יראו הכל וידעו כי בלעם אינו עומד ברשות עצמו, אלא אנוס לציית לצו ה'. ורק לאחר מכן אמר לו הקב"ה: "קוּם לֶךְ אִתָּם וְאָדָּבֵר אֵלֶיךָ אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֶתוֹ תַעֲשֶׂה", למען יהיה גלוי וידוע לכולם כי אין משגיחים כלל בקללותיו.

אִם לְקָרָא לָךְ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֶךְ אִתָּם וְאָדָּבֵר אֵת הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֶתוֹ תַעֲשֶׂה (במדבר כב, כ).

הקשה ה"אור החיים" הקדוש, מדוע ה' יתברך לא אסר על בלעם בכל תוקף ללכת עם שרי מואב ולקלל את ישראל, ובכך היה מסתיים העניין?

הרי הבורא יתברך, אשר בידו כל נפש חי, יכול היה לומר לבלעם: 'אני לא מסכים בשום פנים ואופן שתקלל את ישראל!'

לשם מה היה צריך לפנות אליו בצורה כה רכה ועקיפה ולומר לו: "אם לקרא לך באו האנשים קום לך איתם, ואדבר אֵלֶיךָ אֲדַבֵּר אֵתוֹ תַעֲשֶׂה?"

מבאר ה"אור החיים" הקדוש, שאם הקב"ה היה אוסר על בלעם במפגיע ללכת עם שרי מואב, היה אותו רשע מתפאר בעיני סובביו: 'אתם רואים כמה אני גדול, אפילו בשמים חרדים ממני, אפילו בורא העולם חושש מהקללות שלי. וראיה לדבר שה' לא

עוד ניתן לפרש את הדברים, על פי מאמר חז"ל (ברכות לג ע"ב): "הכל בידי

אָתָם", כלומר אם אתה רוצה בכך, לא
אמנע זאת ממך.

הקב"ה משאיר בעולם בחירה, אבל
גם לבחירה יש גבול.

ניתן להסביר את הדבר על פי משל.

אב נותן לבנו בחירה ומתיר לו לעשות
כחפצו. כאשר הבן רוצה לקפוץ
מהמיטה, אביו לא מונע ממנו. "מה
כבר יקרה לו, אולי הוא יקבל מכה
קטנה..."

בשעה שהבן רץ בחוסר זהירות ועלול
להחליק, האב לא מתערב.

הוא רוצה להניח לבנו לבחור בכוחות
עצמו ולהיות עצמאי בחיים.

אבל מה יהיה אם הבן יעמוד על אדן

שמים חוץ מיראת שמים".

אמר הקב"ה לבלעם: 'רשע מרושע,
אני לא אכניס בך יראת שמים, אם
אתה אינך רוצה להיות ירא שמים!'

חז"ל אומרים (מכות י ע"ב): "בדרך
שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו".
אדם לא יכול לומר: "אני לא יכולתי
לבחור!" כיון שהקב"ה נותן לו את
האפשרות והזכות להחליט בעצמו
מה לעשות אם לטוב ואם לרע. וכפי
שנאמר: "הַעֲדֹתַי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, הַחַיִּים וְהַמְּוֹת
נִתַּתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה, וּבַחֲרֹף
בְּחַיִּים" (דברים ל, יט).

לכן כאשר הקב"ה ראה כי בלעם
הרשע עומד ברשעתו ורוצה בכל ליבו
ללכת עם שרי מואב, על אף שהורה
לו "לא תלך עימם", אמר לו "קום לך

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

זאת, מפני שהעולם לא יכול להתקיים בלעדי בניו של ה' יתברך, וכפי שדורשים חז"ל (ילקו"ש בראשית רמז ב) על הפסוק: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים" - "מקדם ומתחילה ברא אלוהים, אין כתיב כאן אלא בראשית, בזכות ישראל שנקראו ראשית, שנאמר קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָה" (ירמיהו ב, ג).

החלון של הקומה החמישית ויאמר לאביו: "אבא, תראה איך אני קופץ!" מה יעשה האב? הרי ברור שיתפוס את בנו וימנע ממנו לאבד את עצמו לדעת!

בדומה לכך הקב"ה נותן לאדם בחירה, אבל יש גבול לבחירה.

לכן כאשר בלעם בא לקלל את עם ישראל, הקב"ה לא הניח לו לעשות

לא מדובשך ולא מעוקצך

בפה רך". כל שיעבוד מצרים התחיל על ידי דיבורים רכים ועשיית רושם של אהבה ואחוה, כאילו רוצים להיות עם אחד עימהם.

בלעם הרשע השתמש גם הוא בטכניקה הזאת. הקב"ה אמר לבלעם: "לא תלך עימהם" ורש"י מתאר את המשך הדין ודברים שהיה בין ה' לבלעם:

לֹא תֵאָר אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא (במדבר כב, יב).

כאשר רואות האומות שאינן יכולות לנצח את ישראל בדרך של מלחמה ומאבק, הן משנות את שיטת הפעולה ונוקטות בדרך של התקרבות.

כבר במצרים מצאנו זאת: "וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֹךְ" (שמות א, ג), ואמרו חז"ל (סוטה יא ע"ב): "בפרך -

של בלעם מלמדת על הקללה שהיתה בליבו. אומנם לא רק בליבו רצה בלעם לקללם, אלא אף מלשונו ניתן לראות שהברכה היתה בעל כורחו, ולא נתכוון אלא לקללם:

בלעם אמר: "פֹּאֲהָלִים נָטַע ה' פְּאָרְזִים עָלַי מִיָּמִים", וביארו חז"ל (שם קו ע"א): "מה ארז זה אינו עומד במקום מים, ושורשיו מועטין ואין גזעו מחליף, אפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו, כיוון שנשבה בו רוח דרומית מיד עוקרתו והופכתו על פניו".

הארז הוא אומנם חזק ויכול לעמוד איתן למרות כל הרוחות שבעולם, אך רוח דרומית הופכתו על פניו. כך ביקש אותו רשע, שתבוא רוח חזקה, שיבוא עליהם עם חזק - וישראל יעקרו חלילה מן העולם.

אכן, על ברכתו של רשע כזה ראוי לומר - לא מדובשך ולא מעוקצך.

"אמר לו: אם כן אקללם במקומי. אמר לו: 'לא תאור את העם'. אמר לו: אם כן אברכם. אמר לו: אינם צריכין לברכתך, 'כי ברוך הוא'. משל אומרים לצרעה: לא מדובשך ולא מעוקצך".

בתחילה רצה בלעם לקלל את ישראל, וכשהקב"ה אומר לו שלא ילך - ברוב חוצפתו הוא אומר: אקללם מפה, בלי ללכת עם האנשים... לכן הקב"ה חוזר ואומר לו: "לא תאור את העם". לא מפה ולא משם.

כאשר נוכח לראות שלא יוכל לקללם בשום אופן, קיווה שאולי אם יברך אותם יוכל להביאם למצב של טמיעה והתבוללות עד אבדון רח"ל. על כך אמר לו הקב"ה: "כי ברוך הוא". לא מדובשך ולא מעוקצך; לא את קללתך ולא את ברכתך, שגם היא אינה אלא עוקץ.

חז"ל (סנהדרין קה ע"ב) אמרו, כי ברכתו

האתון תזכה לנבואה - לא אתה!

ואם אין בעולם את יחידי הסגולה הראויים לכך - היא תיתפס אפילו על ידי שוטים ותינוקות.

את זה רצה הקב"ה להראות לבלעם: נתנו לך נבואה משמים ואתה לוקח אותה ומשתמש בה לרעה. בכך הינך גרוע יותר מהאתון, שהיא רואה את מלאך ה' העומד בדרך ואתה אינך רואה!

ובכן דע לך, הנבואה בא תבוא לעולם! אם הקב"ה גזר שהיא תבוא - היא תבוא! ואם לא דרכך - משום שאינך ראוי לה - היא תבוא אפילו דרך חמור. האתון תזכה לקבל אותה ואתה לא!

וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתוֹן וַתֹּאמֶר לְבָלְעָם מָה עָשִׂיתִי לָךְ פִּי הִכִּיתֵנִי (במדבר כב, כח).

מעודי תמהתי, מה בעצם רצה הקב"ה להראות לבלעם, וגם לנו - שהוא יכול לפתוח את פי האתון שתוכל לדבר? וכי לאו מילתא דפשיטא הוא שהקב"ה כל יכול?

רבה של קוממיות הגאון רבי בנימין מנדלסון זצ"ל, אמר על כך ביאור יפה:

חז"ל (כנא בתרא יב ע"ב) אמרו: "מיום שחרב בית המקדש, ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים ולתינוקות".

כשהקב"ה מחליט שהעולם זקוק לאיזושהי נבואה - הנבואה הזאת תרד לעולם. אין מציאות כזאת שהיא לא תרד! כל השאלה מי יתפוס אותה.

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

ודווקא היהודים שאינם שומרי תורה ומצוות 'תפסו' אותה, והחלו לשוב בהמוניהם בתשובה שלימה" ...
 אין מציאות כזאת שהעולם יישאר "ריק".

כל הזמן יורד משמים שפע של אורות עליונים אלוקיים!
 כל השאלה מי 'תפוס' אותם, ואיזה שימוש יעשה בהם.

בתקופה שהחלה תנועת התשובה, ורבים מאחינו בני ישראל החלו לשוב בתשובה, אמר האדמו"ר מגור זיע"א בדרך הלצה:

"ירד לעולם שפע של סיעתא דשמיא, של התעוררות, והיא יכלה 'להיתפס' על ידי היהודים החרדים לדבר ה', שהיו מעפילים באמצעותה לגבהים עליונים, אלא שהם לא 'תפסו' אותה,

איש רע עין

אחת טבעיית ועין שניה עשויה זכוכית. עין הזכוכית היתה עשויה באומנות ודומה בצבעה ובמראה לעין האמיתית, כך שלמרות שהכל ידעו כי למפקד יש עין אחת בלבד, איש לא ידע להבחין איזוהי העין האמיתית ואיזו עין הזכוכית.

באחד הימים, כינס המפקד את אסירי המחנה והכריז: "אם מישהו ידע

נָאִם בְּלָעָם בְּנוֹ בְּעַד וּנְאָם הַגֶּבֶר שְׁתָּם הָעֵינַן (במדבר כד, ג).

מבאר התרגום: "גברא דשפיר חזי", כלומר שדווקא בעין הסגורה, היה בלעם הרשע מתנבא וחווה היטב את העתיד להתרחש.

מספרים שבזמן הנאצים הארורים, יאבד זכרם מן העולם, היה מפקד גסטאפו, עריץ אכזר ושטני, ולו עין

האסירים הביטו בחרדה בחברם, ממתנינים בלב רועם לגורלו. קולו הגס של המפקד שיסע את חששותיהם: "מאיפה אתה יודע, איך מצאת את העין התותבת?!"

"אה, זה פשוט מאוד!" הגיב האסיר בצהלה, "תמיד אתה מסתכל עלינו במבט מלא משטמה, בחנתי את עיניך וראיתי כי אחת מהן שקטה ורגועה, ומיד הסקתי בבטחה כי עין זו אינה בשר מבשרך!..."

לגלות את עין הזכוכית אשחרר אותו לנפשו, אבל אם הוא יצביע בטעות על העין האמיתית - אוציא אותו להורג במו ידי, בעינויים קשים מרים!"

האסירים עמדו על מקומם בלא נייע, אף אחד לא הסכים לקחת את הסיכון הכבד.

והנה לפתע ניגש אחד האסירים היהודים, התקרב למפקד ללא חת, הצביע ישירות על אחת מעיניו וקרא בביטחון עצמי מופגן: "הנה, העין הזו מזכוכית!"

הכוונה משפיעה על המעשים

דבר בלעם ברך את ישראל ולא קללם, וכיצד זה הפכו ברכותיו לקללות?

אלא, לימדונו רבותינו יסוד חשוב מאוד.

הרי מחשבתו של בלעם, היתה לקלל את ישראל. הוא חיפש בכלל ישראל

לְקַבֵּל אִיִּבֵי קְרָאֲתֶיךָ וְהִנֵּה בִּרְכָתְךָ בְּרֶךְ זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים (במדבר כד, י).

רבותינו (סנהדרין קה ע"ב) אומרים, כי כל ברכותיו של בלעם חזרו לקללה, חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות.

והדבר צריך ביאור, הרי בסופו של

לקלל את ישראל, הרי הכוונה השפיעה על הברכות שבידך, כך שבסופו של דבר הן הפכו לקללות.

הרי שלכוונת הלב, השפעה מכריעה על מעשיו ודבריו של אדם.

לעיתים פוגש אדם את זולתו, ומראה לו פנים כאילו הוא שמח לראותו, אף שבקרבו ישים אורבו, ומחשבת ליבו היא נגד אותו אדם.

צריך כל אחד לדעת, כי המחשבה הרעה הזאת משפיעה, ולכן יש לנקות את הלב, כדי שגם המחשבה הפנימית תהיה זכה וברה.

כך גם במצוות שהאדם מקיים, עליו לזכך את מחשבתו, כדי שתהיה המצווה לשמו יתברך, כי אם חסר בכוונה, אף שמקיימים את המצווה

את הנקודות השליליות כדי שיוכל לקללם, ואף ביקש מבלק לקחתו למקומות המזכירים את רעתם של ישראל, כפי שמבאר רש"י בחומש.

אם כן, בלעם התכוון לקלל את ישראל, אלא שאמר לו הקב"ה: "וְאַף אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֲתוּ תַעֲשֶׂה" (במדבר כב, ט). היינו, יכול אתה לרצות לקלל את ישראל, אך דע לך שבסופו של דבר תאמר רק את מה שארצה שתאמר.

עד שאמרו חז"ל כי הקב"ה שם בפיו כמו 'חכה' של דייגים, והיה מושכו בפיו לומר את אשר ירצה השי"ת, וכמו שפירש רש"י על הפסוק (שם כג, טז): "וַיִּשֶׂם דָּבָר בְּפִיו" - "ונתן לו הקב"ה רסן וחכה בפיו".

עם זאת, כיון שכוונתו של בלעם היתה

לעילוי נשמת

סוזן בת שמחה ז"ל

הרי לא די בכוונות טובות.

בסופו של דבר התגייר מלך כוזר וגייר יחד עימו את בני עמו, לאחר שהבין את מעלת קיום התורה והמצוות. מלכות כוזר - כך מעריכים החוקרים - היתה מלכות יהודית שהתקיימה תקופה מסוימת.

יסוד זה - שהכוונה משפיעה על המעשים - צריך כל אחד ואחד להחדיר בליבו. כי בסופו של דבר, הקב"ה אינו זקוק למצוות שמקיים האדם, וכל רצונו הוא רק בטובת האדם. לכן, האדם אינו עושה 'טובה' לקב"ה בכך שהוא מקיים מצוות, אדרבה, שמירת המצוות מרוממת את האדם ומעלה אותו.

עליו לזכך, אפוא, את כוונתו בעת קיום המצוות, כדי שתהינה לשמו יתברך ובכך יתעלה ויתרומם!

כראוי, הרי שיש בה פגם, כי גם המחשבה מצטרפת.

ידוע כי אחד מגדולי הראשונים רבי יהודה הלוי, מגדולי חכמי ספרד, חיבר את ספר "הכוזרי", ובו הוא מספר על הוויכוח שהיה לו עם מלך כוזר.

ישנן השערות שונות היכן היתה מלכות כוזר, ומכל מקום, מלך כוזר חיפש את דרך האמת, ורבי יהודה הלוי מסביר לו באריכות על קיומו של בורא עולם, על התורה שניתנה בשמים ועל המצוות השונות.

אחד הדברים שאומר לו רבי יהודה הלוי הוא: "כוונותיך רצויות - אבל מעשיך אינם רצויים".

היינו, אף שהנך מתכוון לטובה, אבל כל עוד אינך עושה את רצון הקב"ה,

ברוך המבדיל בין קודש לחול

ומוכיחים את האומות שיפרשו מן העבירות ויישמרו מן העריות. ואילו הנביא הגדול של האומות, הלא הוא בלעם הרשע, לא הזהיר את העולם על העריות והזנות, אלא נתן עצה הפוכה, שיפקירו את בנותיהם לזנות כדי לאבד את הבריות.

ועוד, שכל נביאי ישראל היו רחמנים, הן על ישראל והן על אומות העולם, ואילו בלעם הרשע היה אכזרי וביקש לעקור אומה שלמה מן העולם על לא דבר. וכפי שאומרים רבותינו, שבשעה ששלח אליו בלק שלוחים לקלל את ישראל, היה שמח שמחה גדולה, ולא היה יכול לישון כל הלילה, אלא ציפה לבוקר כדי לילך ולקלל את ישראל.

כאשר הקב"ה אמר לבלעם הרשע: "קום לך אֲתָם" (במדבר כב, ט), היה עליו להשיב: 'ריבוננו של עולם, הלא אין אתה בן אדם המשנה את דיבורו ולא בשר ודם השונא את מעשי

וַיִּבֹא אֱלֹקִים אֶל בְּלָעַם לֵימֹר וַיֹּאמֶר לוֹ אִם לְקַרְא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לְךָ אֲתָם (במדבר כב, ט).

אומרים רבותינו במדרש (במדבר רבה כ, א): "ראה מה בין נביאי ישראל לנביאי עובדי כוכבים, נביאי ישראל מזהירין את ישראל מן העבירות, שנאמר: 'וְאִתָּה בֶן אָדָם צִפֶּה נִתְתִּיף' (יחזקאל לג, ז), ונביא שעמד מן הגויים העמיד פרצה לאבד את הבריות מן העולם. ולא עוד, אלא שכל הנביאים היו במידת רחמים על ישראל ועל עובדי כוכבים, שכן ירמיה אומר: 'לְבִי לְמוֹאֵב פְּחָלְלִים יְהִמֶּה' (ירמיה מה, לו), וכן יחזקאל 'בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל מְלֶךְ צוּר' (יחזקאל כח, יב), וזה אכזרי עמד לעקור אומה שלמה חינוס על לא דבר. לכך נכתבה פרשת בלעם, להודיע למה סילק הקדוש ברוך הוא רוח הקודש מעובדי כוכבים, שזה עמד מהם וראה מה עשה".

כל נביאי ישראל היו מזהירים

בלק המבקשים לעשות רע לבניך?!
אולם בלעם לא רק שלא אמר כלום,
אלא אף הלך בשמחה וקיווה לקלל
את ישראל.

ידיך, שהרי בניך הם, בני אברהם
יצחק ויעקב היקרים, אשר קיבלו את
תורתך וקיימו את מצוותיך, מדוע
אתה נותן לי רשות ללכת עם שרי

הלהיטות של בלעם לקלל

למטרה זהה ולכוונה שווה - לקלל את
ישראל. לכן הקפיד עליו הקב"ה.
ריש גלותא דבבל ה"בן איש חי"
מיישב את השאלה בדרך אחרת:

בלעם יצא מעירו יחד עם שרי בלק,
אולם מרוב שמחתו על שיתכן וימצא
מקום להתיר לקלל את עם ישראל,
עזב את שרי בלק ורץ לבדו אל אתונו.
בכך ניכרו רוע ליבו ושמחתו בהליכה
זו, ולכן "ויחר אף אלוקים פי הולך
הוא", כיון שה' יתברך ציווה עליו
ללכת עם שרי מואב, אבל בלעם
הרשע, ברוב חפצו ולהיטותו לקלל
את ישראל, איך לאתונו לבדו!

אם לקרא לך פאו האנשים קום לך
אתם... ויקם בלעם בבקר ויחבש את
אתנו וילך עם שרי מואב. ויחר אף
אלוקים פי הולך הוא (במדבר כב, כ-כב).

לכאורה לא מובן: הלא לילה קודם לכן
ציווה הקב"ה על בלעם ללכת עם שרי
מואב, ומדוע אם כן חרה אפו בבלעם
לאחר שמילא את מצוותו?

מבאר אדונינו גדול הדורות הגאון
מוילנא זצ"ל: יש חילוק בין 'איתם'
'לעימם'. ה' יתברך אמר לבלעם
"קום לך אתם", כלומר 'איתם' בדרך
אחת, אבל לא באותן הכוונות ולא
לשם אותה מטרה. ואילו בלעם הלך
"עם שרי מואב", 'עימם' בעצה אחת,

רק את אשר אשים בפך

מותר לו ללכת.

בנוסף לכך דרש בלעם ממלך מואב כסף רב עבור שירותיו. וטענתו עמו, שהרי אם לא יקלל את בני ישראל, יזדקק בלק לשכור בכסף רב חיילים מצבאות עמים אחרים, וגם אז אין נצחונו מובטח. אך אם יסכים בלעם לקלל את ישראל ובזכותו ינצח בלק, הרי שכסף וזהב רב חסך ועליו לתת את הכל לבלעם!

לאחר ששרי מואב שבו לארצם וסיפרו לבלק את דברי בלעם, שלח בלק שליחים אחרים, חשובים ומכובדים מקודמיהם, ובידם כסף רב והבטחה לבלעם שכל מבוקשו יינתן לו, רק שיבוא מהר למואב ויקלל את בני ישראל.

וַיָּקָם בְּלָעַם בַּבֶּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרֵי בְלָק
לְכוּ אֶל אֲרָצְכֶם כִּי מֵאֵן ה' לְתַתִּי לְהַלְךְ?
עִמָּכֶם (במדבר כב, יג).

פירש רש"י: " לְהַלְךְ עִמָּכֶם - אלא עם שרים גדולים מכם. למדנו שרוחו גבוהה ולא רצה לגלות שהוא ברשותו של מקום אלא בלשון גסות, לפיכך ויוסף עוד בלק".

כאשר ראה בלעם כי ה' יתברך אינו מתיר לו ללכת עם שליחי בלק, לא היה נאה לו להודות בפניהם שאינו יכול ללכת ולקלל בלי רשות הבורא. לכן הודיע לשליחים כי אין זה מכבודו ללכת עם שרים חסרי חשיבות כמותם. הקב"ה אינו מרשה לו ללכת איתם, כי חשוב הוא ונכבד מאין כמוהו, ורק עם שרים חשובים ומלכים

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

מואב!

ענה לו הקב"ה: 'רשע שבעולם, הבטחתי לעמי ישראל שאיש לא יגע בהם לרעה, ואתה רוצה לקללם?! לך עם האנשים שבאו לקרוא לך, אך דע לך כי תוכל לומר רק את אשר אשים בפיד!

בלעם, שהיה בעל תאוה וגאוותן גדול, הפציר מאוד בה' יתברך שירשה לו ללכת עם שרי מואב, באמרו: 'אומנם לא פרסמת את שמי בעולם ואינך אוהבני, אבל מלכים ושרים מכבדים אותי ומבקשים ממני עזרה ועצה, אנא, הרשה לי ללכת עם שרי

הנביאות שלך ממני היא ומכוחי

האנשים האלה עמך - אמר אותו רשע: איני יודע בהם אלא בלק בן צפור שלח אלי". כלומר, מתוך הדברים שאמר בלעם מובן שהתכוון לומר "איני יודע בהם אלא בלק בן ציפור שלח אלי", כביכול יש בידו להסתיר מהקב"ה שאנשים אלו נשלחו אליו כדי שיקלל את ישראל.

על כך אמר לו הקב"ה: 'הרי אתה יודע שכל הנביאות שלך ממני היא ומכוחי, וכיצד חושב אתה לכסות ממני את מטרתם הרעה של שליחי בלק, אשר באו לבקש ממך לקלל את ישראל!'

וַיָּבֹא אֱלֹקִים אֶל בְּלָעַם וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל הָאֱלֹקִים בְּלֶק בֶּן צִפּוֹר מְלֶכְךָ מוֹאָב שֶׁלַח אֵלַי (במדבר כב, ט-י).

ה"אור החיים" הקדוש הקשה, למה שאלו ה' מי האנשים, הממנו יבצר כל דבר? ועוד, מה פשר תשובת בלעם: "בְּלֶק בֶּן צִפּוֹר מְלֶכְךָ מוֹאָב שֶׁלַח אֵלַי" (שם י), וכי שאלתו יתברך היתה מי שלחם, הלא שאלתו היתה מי הם!

וכתב, כי חז"ל (ילקוט"ש על המקום) כבר הרגישו בשאלה זו ואמרו: "מי

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חנה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ויקאם הי"ו,

ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,

אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,

התינוק נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,

מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,

תמר בת רגינה ז"ל, רחל בת נג'מה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,

מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל,

יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל ת.נ.צ.ה